

Libris

Respect pentru oameni și cărți

RO

T.H. WHITE

SABIA DIN STÂNCĂ

Traducere din engleză și note
de Alina Popescu

ARTHUR

În zilele de luni, miercuri și vineri se studia caligrafia de curte și *Summulae Logicales*¹, restul săptămânii fiind dedicat *Organonului*², repetiției și astrologiei. Guvernanta nu reușea niciodată să dea de capăt astrolabului³, iar când se încurca rău de tot, i-l confisca lui Wart, plesnindu-l peste mâna. Pe Kay nu îl plesnea peste mâna, deoarece el era viitorul Sir Kay, stăpânul domeniului. Lui Wart⁴ i se spunea așa pentru că Wart rima întrucâtva cu Art, prescurtarea numelui său adevărat. Kay îi dăduse porecla asta. Lui Kay nu i se spunea altfel decât Kay, pentru că era sub demnitatea lui să aibă vreo poreclă și s-ar fi mâniat îngrozitor dacă ar fi încercat cineva să îi dea vreuna. Guvernanta avea păr roșu și o cicatrice misterioasă, care, după ce le fusesese arătată tuturor femeilor din castel, în spatele ușilor închise, îi adusese un imens prestigiu. Se credea că

¹ Celebreu manual de logică aristoteliană, scris de Petrus Hispanus (Pedro Hispano) în secolul al XIII-lea și folosit ca material didactic în universitățile europene până în secolul al XVII-lea.

² Nume colectiv dat celor șase tratate de logică ale lui Aristotel, considerat întemeietorul disciplinei logicii.

³ Instrument folosit pentru măsurarea poziției astrilor și a înăltimii lor deasupra orizontului, pentru măsurarea unghiurilor, dar și aparat folosit la determinarea longitudinii și latitudinii.

⁴ Neg, dar și băiat nesuferit, în limba engleză.

semnul era în locul pe care ședea și că îl dobândise la un picnic, așezându-se din greșală pe o armură. În cele din urmă s-a oferit să i-l arate și lui Sir Ector, tatăl lui Kay, apoi a suferit o criză de isterie și a fost dată afară. Mai târziu s-a aflat că stătuse trei ani într-un spital pentru cei cu mințile rătăcite.

După-amiezile, programul era următorul: luna și vinerea, exerciții cu lancea și călărie; marțea, vânătoare cu șoimi; miercurea, scrimă; joia, tir cu arcul; sâmbăta, teoria cavalerismului, cu laudele ce trebuiau aduse în diferite ocazii, terminologia și eticheta vânătoriei. Dacă, de pildă, nu făceai ce trebuie atunci când cornul vestea moartea unei ciute sau a unui mistreț, erai pus să te îndoi de mijloc peste leșul sălbăticinii și plesnit cu latul sabiei. Pedepsei i se spunea „a fi trecut prin sabie“. Era o zbenguială, un soi de glumă, ca ritualul bărbieritului când ești primit într-un grup nou. Kay nu era niciodată trecut prin sabie, deși greșea adesea.

Cum s-au descotorosit de guvernantă, Sir Ector a declarat:

— În fond și la naiba, nu-i putem lăsa pe băieți să alerge ca niște derbedei toată ziulică – în fond și la naiba, nu? La vârsta lor, le trebuie o educațiune de prima mâna. Pe vremea mea, făceam latină și alte cele, încă de la cinci dimineața. Fericite zile. Mai dă-mi niște porto¹.

Sir Grummure Grummursum, care își petreceau noaptea la castel, fiind prins de lăsarea întunericului chiar în toiul unei aventuri cavaleresci², spuse că, pe vremea lui, era biciuit în fiecare dimineată, pentru că se ducea

¹ Vin de Porto, produs în regiunea Douro din Portugalia.

² Noțiunea de *quest*, folosită des de autor, este complexă și dificil de redat în limba română, ea reprezentând în același timp și o

la vânătoare cu șoimi în loc să-nvețe. Pe seama acestei mari slăbiciuni punea faptul că nu reușise niciodată să treacă de viitorul simplu al verbului *utor*. Era în prima treime a paginii din stânga, zicea. El crezuse că e la pagina nouăzeci și șapte. Îi mai dădu niște porto.

— Cum a mers aventura de azi? îl întrebă Sir Ector.

— A, destul de bine, răsunse Sir Grummore. De fapt, a fost o zi pe cinste. Am dat peste un flăcău pe nume Sir Bruce Saunce Pité, taman când tăia capul unei fecioare în satul Weedon, l-am fugărit până pe Moșia Mixbury, în Bicester, unde ipochimenul a cotit-o pe alt drum. L-am pierdut urma în Pădurea Wicken. O goană de vreo douăzeci și cinci de mile¹ bune.

— Unu' care nu se uită-napoi, zise Sir Ector. Da', că veni vorba de băieți și de latineasca lor, adăugă bătrânul domn. Știi, *amo*, *amas*² și alergatul ca niște derbedei toată zulica – dumneata ce m-ai sfătui?

— Ah, răsunse Sir Grummore, ducând un deget la nas și făcând cu ochiul la sticlă, pentru asta e nevoie de puțină chibzuială. Dacă nu ți-e cu supărare că-mi dau și eu cu părerea.

— Nu mă supăr deloc. Mare bunătate îți faci că ne dai o părere. Și-ți foarte mulțumesc. Mai ia niște porto.

— Grozav vin aveți.

— Primit de la un amic.

— Dar, că veni vorba de băieții dumitale, reluă Sir Grummore. Câți sunt la număr, ai știință?

— Doi. Adică, dacă îi punem la socoteală pe amândoi.

aventură, și o încercare de atingere a unui țel înalt (de pildă, găsirea Sfântului Graal), dar și o datorie a cavalerului.

¹ O milă terestră este egală cu 1,6 kilometri.

² *Iubesc*, *iubești*, în limba latină.

— N-ar fi o idee să-i trimiți la Eton? se interesa, precaut, Sir Grummore. Cale lungă până acolo, e-adevărat.

De fapt, nu chiar la Eton făcea el referire, deoarece Colegiul Preasfintei Fecioare a fost în temeiul abia în 1440, ci la un lăcaș asemănător. De asemenea, cei doi beau în realitate vin de Metheglyn, nu de Porto, însă denumirea modernă vă ajută să vă imaginați atmosfera.

— Nu calea lungă-i necazul, spuse Sir Ector, ci faptul că trece prin ținuturile namilei aleia, cum îi zice... Principe?

— Cum îi zice?

— Acu' nu-mi amintesc, să mă tai. Ăla care șade pe malurile Râului Gâlgâitor.

— Galapas.

— Ȣsta-i omu'.

— Ar mai fi o ieșire – să le tocmești un dascăl, sugeră Sir Grummore.

— Adică un ins care te învață.

— Întocmai. Un dascăl, știi 'mneata. Un ins care te învață.

— Mai ia niște porto, îl invită Sir Ector. Îți prinde bine după atâtea aventuri.

— Splendidă zi, remarcă iarăși Sir Grummore. Doar că, în zilele noastre, nu prea mai omori nimic. Fugi douăzeci și cinci de mile, apoi îl încolțești sau îi pierzi urma. Cel mai supărător e când începi o nouă aventură.

— Toți căpcăunii sunt omorâți la vânătoarea de toamnă. Dup-aia, ai parte de-o fugăreală strășnică, dar îți scapă.

— Li se pierde urma miroslui, aş zice. Ȣsta-i necazul cu căpcăunii într-o țară mare. Li se pierde urma miroslui.

— Dar, și de-ar fi să tocnesc un dascăl, nu văz de unde l-aș lua.

— Dă anunț, sugeră Sir Grummore.

— Am dat, zise Sir Ector. L-a strigat *Vestitorul de Humberland și Cardoile*.

— Ar mai fi o ieșire: să pleci într-o aventură, zise Sir Grummore.

— Adică să plec în căutarea unui dascăl, lămuri Sir Ector.

— Întocmai.

— *Hic, haec, hoc*¹, spuse Sir Ector. Hai să mai luăm niște vin din asta, oricum și-ar zice.

— *Hunc*, îl aproba Sir Grummore.

Și așa a rămas. A doua zi, după ce Sir Grummore Grummursum a plecat la casa lui, Sir Ector și-a făcut nod la batistă ca să nu uite să pornească în căutarea unui dascăl, de îndată ce timpul îi va permite, și cum nu știa prea bine de unde s-o apuce, le-a spus băieților că Sir Grummore le sugerase și îi avertizase că, până atunci, să nu se poarte ca niște derbedei. Apoi au plecat cu toții la fân.

Era iulie, o lună în care toți cei în putere – bărbați sau femei – trudeau la câmp sub îndrumarea lui Sir Ector. În tot cazul, era un moment în care băieții erau iertați de educațiune.

Castelul lui Sir Ector se înălța într-o poiană foarte întinsă, aflată într-o pădure și mai întinsă. Avea o curte și un șanț cu apă în care înotau știuci. Șanțul era traversat de un pod de piatră fortificat care se termina la jumătatea drumului. Cealaltă jumătate era acoperită de

¹ Acesta, aceasta, acesta, în limba latină.

un pod rabatabil din lemn, care se trăgea în fiecare seară. De îndată ce traversai podul, te trezeai în capul uliței satului – una singură avea – care ținea cale de vreo jumătate de milă, mărginită de-o parte și de alta de case cu pereți din lut amestecat cu nuiile și acoperișuri de stuf. Ulița împărtea poiana în două câmpuri uriașe – cel din dreapta era cultivat în sute de fâșii lungi și înguste, iar cel din dreapta cobora lin spre malul unui râu, servind drept pășune. Jumătate din câmpul din dreapta era împrejmuit special pentru fân.

Era iulie și vreme de iulie adevărată, cum se pomenea odinioară în Vechea Anglie. Toți se trezeau cu pielea de-un cafeniu strălucitor, ca la indienii americani, cu ochii strălucind ca jăraticul și dinții albi, sclipitori. Câinii umblau cu limba atârnând de-un cot sau zăceau găfând în vreun petic de umbră, în timp ce caii asudau, plesneau din cozi și încercau să își alunge muștele de pe burți, lovindu-le cu enormele copite din spate. Vacile erau lăsate să pască de capul lor și din când în când puteau fi văzute galopând cu cozile în vânt, lucru care îl scotea din fire pe Sir Ector.

Sir Ector stătea cocoțat în vârful unei căpițe, de unde vedea bine pe toată lumea, și urla porunci pe deasupra câmpului de optzeci de hectare până se făcea vinețiu la față. Cei mai de ispravă cosași lucrau în linie acolo unde iarba nu fusese încă tăiată, coasele vuind în lumina orbitoroare a soarelui. Femeile, înarmate cu greble de lemn, adunau fânul uscat în șiruri lungi, iar cei doi băieți îl întorceau cu furcile, ca să fie mai ușor de ridicat. În urma lor veneau huruind carele cele mari, cu roți din lemn și trase de cai sau de boi albi, cu pasul agale. Un bărbat stătea în car ca să primească fânul și să dea instrucțiuni,

În vreme ce de-o parte și de alta pășeau alți doi, ridicând cu furcile grămăjoarele pregătite de băieți și aruncându-le în car. Acesta era mânat pe cărarea dintre două șiruri de fân și era încărcat după o ordine strictă, începând de la capră și continuând spre spate, bărbatul dinăuntru strigând pe un ton sever unde voia să fie aruncată următoarea grămadă. Cei de jos îi bodogăneau pe băieți că nu așezaseră fânul cum trebuia și amenințau că o să le tăbăcească pieile dacă rămâneau în urma celorlalți.

După ce umpleau carul, îl trăgeau până lângă căpița lui Sir Ector și îi aruncau acestuia fânul cu furcile. Truda le era ușurată de faptul că grămezile fuseseră așezate rânduit, nu ca în vremurile de astăzi. Sir Ector se cățăra grăbit în vârful clăii, încurcându-și astfel ajutoarele, singurele care munceau de fapt, călcând fânul în picioare, asudând, râcând în jur cu furca, căznindu-se să finalte căpița cât mai drept și urlând că totul se va spulbera la prima adiere de vânt dinspre apus.

Lui Wart îi plăcea tare mult să adune fânul și era foarte priceput la asta. Kay, cu doi ani mai mare, stătea de obicei la marginea grămezii pe care încerca să-o ridice, aşa că muncea de două ori mai mult și izbândea numai pe jumătate cât Wart. Nu suferea înfrângerile și se lupta cu ticălosul de fân – pe care îl mânuia de parcă ar fi fost otravă – până cădea din picioare.

Ziua de după vizita lui Sir Grummore a fost una foarte fierbinte pentru oamenii care au trudit de la un muls la celălalt, și-apoi iarăși, până la asfințit, luptându-se cu stihia aceea cumplită. Căci pentru ei, fânul era o stihie a naturii, asemeni valurilor mării sau vânturilor, în care se scăldau și se aruncau, ba chiar și respirau. Semințele

și paiele mai mici le rămâneau în păr, în gură și-n nări, li se strecurau pe sub haine și îi gădilau. Erau îmbrăcați ușor, iar umbrele dintre mușchii netezi păreau niște pete albastrui pe pielea de culoarea castanei. De dimineață, cei care se temeau de fulgere boliseră.

Furtuna s-a dezlănțuit spre după-amiază. Sir Ector nu le-a îngăduit să se opreasă din lucru până ce trăsnetele orbitoare nu au ajuns deasupra câmpului. Și-atunci, din cerul negru ca noaptea, rafalele de ploaie s-au năpustit asupra lor, făcându-i ciuciulete și orbindu-i. Băieții se ghemuiseră sub căruțe și se acoperiseră cu fân, pentru ca vântul tăios să nu le înghețe trupurile ude, și toți glumeau veseli în vreme ce în jurul lor vuia tot iadul. Kay tremura, deși nu de frig, dar glumea și el împreună cu ceilalți, nevrând nici mort să arate că îi e teamă. La ultimul și cel mai puternic tunet, oamenii tresăriră fără să vrea și, cum se văzură unii pe ceilalți tresărint, se puseră pe râs ca să-și ascundă rușinea.

Ploaia a pus capăt zilei de lucru la câmp și a dat semnalul că putea să înceapă joaca. Băieții au fost trimiși la castel, să se schimbe de hainele ude. Bătrâna doamnă, doica lor, le-a adus veste uscate dintr-un dulap, i-a certat că răciseră cobză și l-a ocărât pe Sir Ector că s-a lungit atâtă. Apoi cei doi și-au tras pe ei cămași curate și au dat năvală în curtea care strălucea, spălată de ploaie.

— Eu propun să-l luăm pe Cully și să vedem dacă prindem niscai iepuri, strigă Wart.

— Iepurii nu ies pe vreme ploioasă, i-o întoarce Kay, sarcastic, nespus de încântat că îl luase la științele naturale.

— Eh, hai. Cât ai bate din palme, s-a și uscat.

— Atunci, îl duc eu pe Cully.

De câte ori mergeau la vânătoare, Kay ținea morțiș să ducă el uliul-șoimăr și să îl elibereze. Pretenție la care era îndreptățit – nu doar pentru că era mai în vîrstă decât Wart, ci și pentru că era fiul legiuitor al lui Sir Ector. Wart nu era fiu legitim. Nu înțelegea ce înseamnă asta, dar îi pricinuia numai durere, fiindcă, în ochii lui Kay, îl făcea să pară cumva inferior. Lipsa părinților îl făcea și altfel decât restul, iar Kay îl învățase că nu e bine să fii altfel. Nimeni nu aducea vorba de față cu el, dar când rămânea singur se gândeau adesea la asta și se întrista. Nu-i plăcea deloc când oamenii deschideau discuția. Și cum asta se întâmpla de câte ori băieții se certau cine are întâietate, se obișnuise să cedeze înainte să spună cineva ceva. De altminteri, îl admira pe Kay și nu avea calități de conducător. Se născuse să venereze eroii, nu să fie erou.

— Atunci, să mergem! strigă Wart, și-o tuliră amândoi spre adăpostul păsărilor, făcând vreo câteva tumbe pe drum.

Alături de grajduri și de cotețele câinilor, adăpostul păsărilor de vânătoare era una dintre cele mai însemnante părți ale castelului. Se afla chiar în dreptul salonului principal, cu fața spre sud. Din motive de apărare, ferestrele exterioare trebuiau să fie mici, însă cele interioare, care dădeau în curtea castelului, erau mari și însorite. Fiecare avea șipci verticale dese, bătute în cuie. Geamuri nu erau, dar ca să nu îi tragă curentul pe șoimi, la cele mici se puseseră obloane de corn. La un capăt se afla un mic șemineu și un soi de colțisor tihnit, precum sunt acelea din depozitele de harnășament, unde grădarii curăță șeile și căpestrele în nopțile ploioase, după o vânătoare de vulpi. Tot aici mai găseau și câteva